

**VOORTOETS NATUURBESCHERMINGSWET 1998
NIEUWBOUW 380 KV-STATION RILLAND**

TENNET TSO B.V.

31 oktober 2014
077595572:E - Definitief
B02043.000308.0100

Inhoud

1	Inleiding	3
1.1	Aanleiding.....	3
1.2	Doel van Voortoets.....	3
1.3	Afspraken met Bevoegd Gezag.....	3
1.4	Opbouw van rapport.....	4
2	Beoordelingskader	5
2.1	Kwalificerende natuurwaarden.....	5
2.2	Significante effecten.....	5
3	Projectomschrijving	7
3.1	Inleiding.....	7
3.2	Voornemen.....	7
3.3	Omschrijving huidige situatie.....	8
3.4	Voorziene werkzaamheden.....	8
3.5	Uitgangspunten.....	9
4	Afbakening van effecten	11
4.1	Inleiding.....	11
4.2	Aanlegfase (tijdelijke effecten).....	11
4.3	Gebruiksfase (permanente effecten).....	12
4.4	Reikwijdte van effecten.....	13
5	Aanwezigheid relevante natuurwaarden	17
5.1	Inleiding.....	17
5.2	Aanwezigheid kwalificerende soorten binnen de reikwijdte.....	17
5.2.1	Relevant voor trilling.....	17
5.2.2	Relevant voor stikstofdepositie.....	17
5.2.3	Relevant voor draadslachtoffers.....	18
5.3	Conclusie.....	20
6	Bronnen	21
Bijlage 1	Wettelijk kader	23
Bijlage 2	Instandhoudings-doelstellingen Natura 2000-gebieden	27
Colofon		29

1 Inleiding

1.1 AANLEIDING

TenneT is als beheerder van het landelijk hoogspanningsnetwerk verantwoordelijk van het goed functioneren van het Nederlandse hoogspanningsnet. Daarbij is het noodzakelijk regelmatig te bezien of verbindingen nog voldoende capaciteit hebben. In België doet zich momenteel de situatie voor dat een aantal kerncentrales stilliggen in verband met onderhoud en zullen binnen de komende jaren geheel gesloten gaan worden. Hierdoor ontstaat een noodzaak de capaciteit op de verbinding naar Zandvliet te gaan vergroten en is de realisatie van een schakelbaar station in Rilland een noodzaak om het transport van stroom van en naar België beheersbaar te houden.

Vanwege de ligging nabij de Natura 2000-gebieden is besloten om het effect op kwalificerende natuurwaarden voor het nieuwe station in beeld te brengen. Dit rapport geeft deze analyse voor de Natuurbeschermingswet 1998.

1.2 DOEL VAN VOORTOETS

De Voortoets dient als eerste oriënterende toetsing in het kader van de Natuurbeschermingswet 1998. Indien een effect op kwalificerende natuurwaarden is voorzien, is het noodzakelijk om voor de vergunningsaanvraag een nadere toetsing uit te voeren. Als effecten zijn uitgesloten is een vergunningsplicht niet aan de orde. De Voortoets richt zich op de mogelijke effecten tijdens de aanleg- en gebruiksfase van het station Rilland.

In dit rapport wordt een specifieke beoordeling gemaakt waarin wordt gekeken voor welke Natura 2000-gebieden een effect te verwachten is. Vervolgens is een beoordeling gemaakt die specifiek is voor de Natura 2000-gebieden en de waarden en populaties van deze beschermde natuurgebieden.

1.3 AFSPRAKEN MET BEVOEGD GEZAG

De uitbreiding van het landelijke hoogspanningsnet, waar het station Rilland en de bijbehorende aansluitingen onderdeel van uitmaken, is van nationaal belang. Daarom is de Rijkscoördinatierегeling van toepassing.

Dit betekent dat de ministers van Economische Zaken (EZ) en van Infrastructuur en Milieu (IenM) het Bevoegd Gezag zijn.

1.4 OPBOUW VAN RAPPORT

Het onderzoek dat is gedaan voor de Voortoets gaat uit van een zogenoemd trechteringsprincipe. Nadat het beoordelingskader is beschreven worden relevante zaken zodanig ingekaderd, tot alleen overblijft wat relevant is voor de Voortoets.

Het rapport is als volgt opgebouwd:

- In hoofdstuk 2 wordt het beoordelingskader gegeven.
- Vervolgens wordt in hoofdstuk 3 beschreven welk voornemen TenneT heeft voor het station Rilland.
- De effecten wordt afgebakend in hoofdstuk 4. Als een effect in dit hoofdstuk overblijft, dan is dit relevant voor de Voortoets, het is een effect dat optreedt en dat potentieel een effect heeft op kwalificerende natuurwaarden.
- In hoofdstuk 5 wordt gekeken voor de overblijvende effecten of zich binnen de reikwijdte kwalificerende soorten bevinden en wordt een uitspraak gedaan over of effecten bij voorbaat zijn uitgesloten of niet.

In hoofdstuk 6 zijn de relevante bronnen gegeven. Bijlage 1 is een beschrijving van het wettelijk kader. Bijlage 2 zijn de instandhoudingsdoelstellingen van Natura 2000-gebieden in de omgeving van het voornemen.

2 Beoordelingskader

2.1 KWALIFICERENDE NATUURWAARDEN

Het geldende beoordelingskader wordt gevormd door de Natuurbescheringswet 1998 (zie Bijlage 1). Natura 2000-gebieden zijn aangewezen in het kader van de Natuurbescheringswet 1998 vanwege belangrijke functies voor beschermde soorten. Per Natura 2000-gebied is een (ontwerp)aankwijzingsbesluit gemaakt, waarin beschreven staat voor welke soorten het gebied kwalificeert en welke instandhoudingsdoelstellingen gesteld zijn voor deze kwalificerende natuurwaarden. Deze kwalificerende natuurwaarden en hoe een initiatief leidt tot veranderingen is relevant voor de toetsing in het kader van de Natuurbescheringswet 1998. In Bijlage 2 is een overzicht van deze instandhoudingsdoelstellingen gegeven.

2.2 SIGNIFICANTE EFFECTEN

In de Voorloets staat de vraag centraal of er een kans bestaat op een effect. Indien een effect is voorzien dan is een nadere toetsing vereist. Gaat het mogelijk om een significant negatief effect, dan gaat het om een Passende Beoordeling. Is wel een effect voorzien, maar is deze zeker niet significant negatief, dan is een Verslechteringsstoets voldoende voor een vergunning (zie Bijlage 1). De definities van aantasting en significantie van effecten (zie onderstaande tekstkaders) vormen het uitgangspunt voor het beoordelingskader.

Aantasting / effect

Elke beïnvloeding van een bepaald leefmilieu of een bepaalde diersoort, die in het licht van de beoogde beschermingsdoelstellingen van het SGR of VR/HR als negatief moet worden gekwalificeerd (naar uitspraak Rechtbank Leeuwarden in Idema *et al.* 2000).

De leidraad bepaling significantie

De Leidraad bepaling Significantie (versie 27 mei 2010) van het Steunpunt Natura 2000 haakt aan bij de definitie die de Europese Commissie aan het begrip significantie heeft gegeven en werkt deze verder uit. Van belang daarbij is de volgende passage uit de Leidraad: "Hoewel algemene, objectieve kaders een bepaalde mate van duidelijkheid kunnen bieden, moet worden beseft dat de toepassing een gebiedsspecifiek karakter zal blijven houden: gekozen is immers voor een bescherming op het niveau van een Natura 2000-gebied".

In de Leidraad wordt de volgende definitie van significantie met nuancering gegeven:

Definitie: indien als gevolg van een ingreep de toekomstige oppervlakte habitat of leefgebied, aantal van een soort dan wel kwaliteit van een habitat lager zal worden dan zoals bedoeld in de instandhoudingsdoelstelling, dan kan sprake zijn van significante gevolgen.

Nuancering: dit kan in ieder geval anders liggen indien:

- de afname minder dan de minimumoppervlakte van het habitatype is, er is dan per definitie geen sprake van een meetbare afname;
- wanneer het effect opgevangen kan worden in de natuurlijke fluctuaties, door de veerkracht van het gebied;
- in geval van specifieke bijzonderheden en milieukenmerken.

Daarnaast moeten de kwantitatieve instandhoudingsdoelstellingen niet als een absolute norm worden gezien, waarvan nooit kan worden afgeweken. Indien een activiteit tot gevolg heeft dat het na te streven aantal van een soort afneemt, vormt dit weliswaar een belangrijke graadmeter voor het al dan niet significant zijn van de effecten van die activiteit. Echter, de specifieke kenmerken van de activiteit, dan wel de specifieke omstandigheden van het gebied kunnen maken dat ondanks de afname er toch geen sprake is van mogelijke significante gevolgen. Maatwerk op gebiedsniveau kan dus tot een andere conclusie leiden.

Aan het begrip „significant” moet een objectieve inhoud worden gegeven. Tegelijk moet de significantie van negatieve effecten worden vastgesteld in het licht van de specifieke bijzonderheden en milieukenmerken van het beschermde gebied, waarbij vooral rekening moet worden gehouden met de instandhoudingsdoelstellingen voor het gebied (EG, 2000. Beheer van Natura 2000-gebieden.

De bepalingen van artikel 6 van de Habitatrictlijn).

Effecten zijn significant negatief als deze:

1. effecten op een habitatype en/of soort plaatsvinden die in het gebied aanwezig is, maar (nog) niet aan de instandhoudingsdoelstelling voldoet;
2. effecten op habitatypes en/of soorten plaatsvinden die in het gebied aanwezig zijn en die door de verwachte effecten onder de instandhoudingsdoelstelling komt.

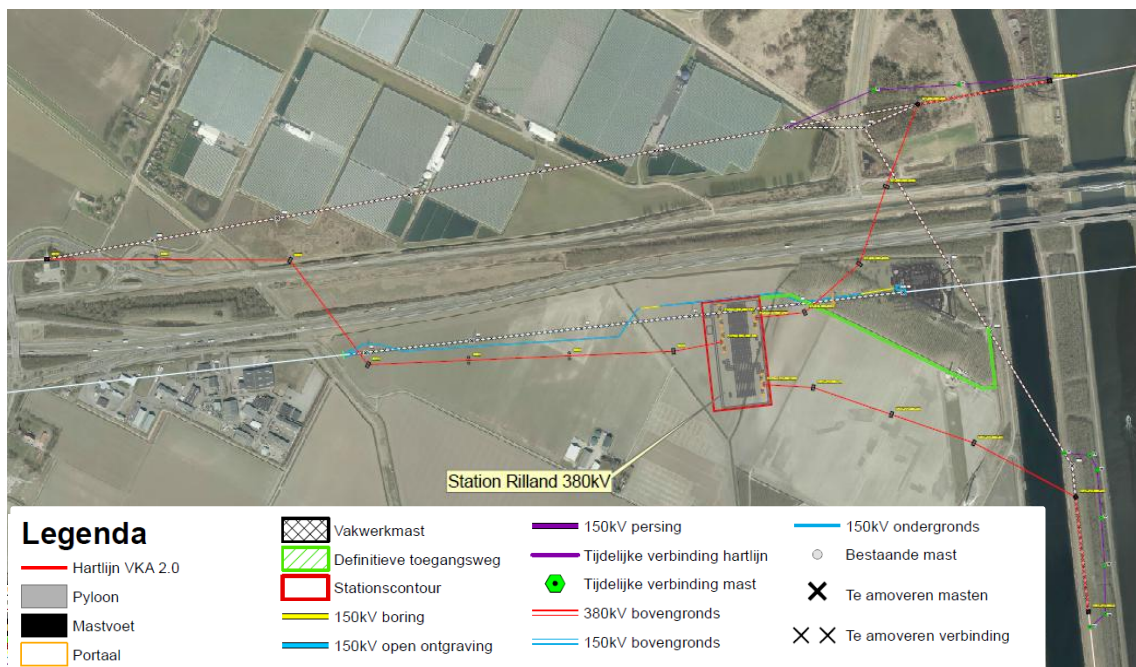
3 Projectomschrijving

3.1 INLEIDING

In dit hoofdstuk wordt de eerste stap genomen van deze toetsing: de omschrijving van het voornemen en voorziene werkzaamheden.

3.2 VOORNEMEN

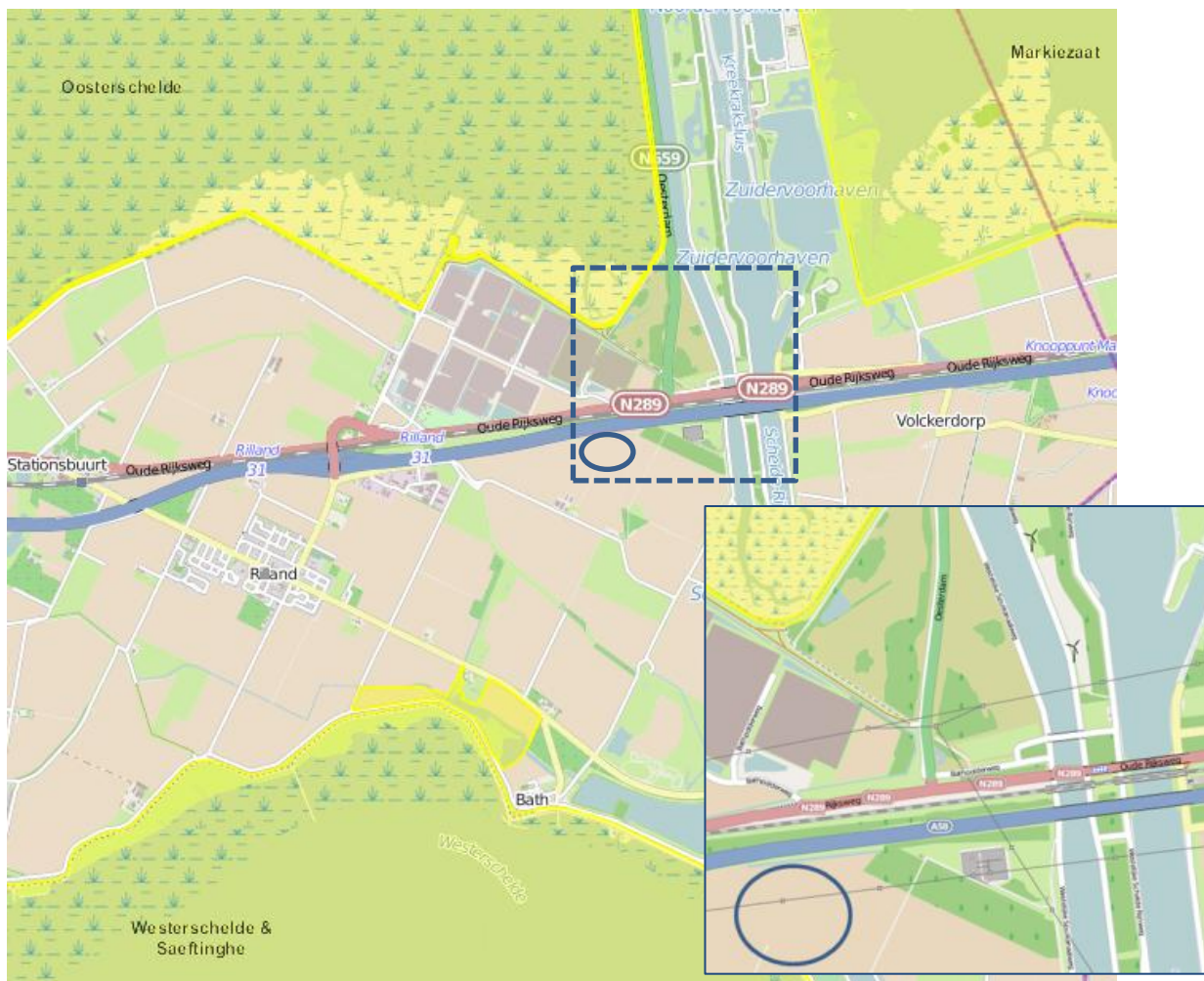
Het project omvat nieuwbouw en vervanging. Het voornemen bestaat uit de nieuwbouw van 380 kV-station Rilland en verplaatsing van de bestaande verbinding om de aansluiting op het station mogelijk te maken. De voorziene situatie is weergegeven in Afbeelding 1.

Afbeelding 1: Nieuwe situatie rond station Rilland (ontwerp met kenmerk A:\p_zw380\producten\planologie\140228_Scope_Rilland\ 140506p_zw380_Rilland_scopekaart_ex_bw en datum 06-05-2014).

3.3 OMSCHRIJVING HUIDIGE SITUATIE

In de huidige situatie ligt het 150 kV-station aan de zuidkant van de A58 net ten westen van het spuikanaal dat in verbinding staat met het Schelde-Rijnkanaal. Afbeelding 2 laat de ligging van het huidige en nieuwe station zien in relatie tot Natura 2000-gebieden in de omgeving. Het nieuwe station wordt gerealiseerd op een perceel dat in de huidige situatie een agrarische functie heeft.

Afbeelding 2: Huidige situatie rond het station Rilland. Op de afbeelding is de ligging van Natura 2000-gebieden (geel), het viaduct, de huidige hoogspanningsverbinding (grijze lijnen) en windmolens (molentjes) te zien. Met een blauwe cirkel is de locatie van het nieuwe 380 kV-station aangegeven.

3.4 VOORZIENE WERKZAAMHEDEN

De volgende werkzaamheden zijn voorzien (niet noodzakelijkerwijs in deze volgorde):

- Bouwen van opstijgpunt Juk 94 in de bestaande 150 kV-verbinding tussen mast 95 en 94, ten westen van het nieuwe station.
- Verbouwen van huidige 150 kV-station voor realisatie van de kabelaanluiting Rilland-west.
- Aanleg kabeltracé Rilland-west, inclusief verlenging tot aan opstijgpunt 94A.
- In bedrijf nemen kabeltracé Rilland.
- Amoveren van zes masten voorafgaand aan de bouw van het nieuwe 380 kV-station.
- Bouw van 380 kV-station Rilland. Voor de fundering vinden mogelijk heiwerkzaamheden plaats.

- Bouw en aanpassing van masten in de omgeving voor de nieuwe verbindingen van het station naar hoogspanningsverbindingen in de omgeving.
- Aansluiten van circuits en realiseren van koppelingen tussen de masten.
- Amoveren van de laatste masten.

3.5 UITGANGSPUNTEN

Voor de toetsing zijn de volgende uitgangspunten gehanteerd:

- Voor beoordelingen in het kader van de Natuurbeschermingswet 1998 is het nodig om uit te gaan van een worst case benadering op het moment dat het effect niet helemaal duidelijk is. In geval geen significant negatief effect is voorzien in de worst case, dan is voor andere scenario's die een kleiner effect hebben het effect zeker uit te sluiten. In het rapport wordt daar waar relevant aangegeven hoe hier mee wordt omgegaan.
- In principe worden voor de nieuwe hoogspanningsverbindingen van het station geen draadmarkeringen gebruikt, tenzij uit de toetsing blijkt dat dit wel nodig is.
- Voor draadmarkering wordt uitgegaan van het gebruik van 'varkenskrullen'. Er zijn diverse typen draadmarkering, maar 'varkenskrullen' zijn relatief eenvoudige voorzieningen en het blijkt dat deze zeer effectief zijn: de afname van de hoeveelheid draadslachtoffers loopt uiteen van 48% tot 100%. Het merendeel van de studies rapporteert een afname van meer dan 70% (Tauw, 2012).
- De beoordeling wordt gedaan volgens de methodiek die TenneT heeft ontwikkeld en waarover overeenstemming is bereikt met het ministerie van EZ (TenneT, 2012).
- Voor dit rapport is gebruik gemaakt van het veldonderzoeken en informatie aangeleverd door TenneT (Gyimesi *et al.*, 2010; Smits *et al.*, 2010; Tauw, 2010a; 2010b). Aanvullende veldonderzoeken zijn niet uitgevoerd.
- Uitgangspunt voor deze toetsing is het ontwerp met kenmerk A:\p_zw380\producten\planologie\140228_Scope_Rilland\140506p_zw380_Rilland_scopekaart_ex_bw van datum 06-05-2014

4

Afbakening van effecten

4.1 INLEIDING

In dit hoofdstuk worden de mogelijke effecten afgebakend. Om effecten bij voorbaat niet uit te kunnen sluiten, zijn twee zaken vereist: 1) er moet een verandering optreden die kan leiden tot een effect en 2) binnen de reikwijdte van het effect moeten kwalificerende soorten voorkomen die gevoelig zijn voor dat effect. In dit hoofdstuk wordt gekeken naar het optreden van de verandering en de reikwijdte van de effecten geassocieerd met deze veranderingen (vereiste 1). Voor de effecten die overblijven wordt dan in het volgende hoofdstuk gekeken of gevoelige soorten zich binnen de reikwijdte bevinden (vereiste 2).

4.2 AANLEGFASE (TIJDELIJKE EFFECTEN)

1. *Toename geluid*

De werkzaamheden leiden tot een tijdelijke verandering van geluidsverstoring voor de omgeving. De aanlegwerkzaamheden en aanvoer van materiaal leiden tot geluidsverstoring op de locatie van het station, aanvoerwegen en directe omgeving. Dit leidt mogelijk tot effecten op soorten die in de omgeving voorkomen. Daarom is dit effect voor de Voortoets **relevant**.

2. *Toename beweging*

Werkzaamheden leiden niet alleen tot een tijdelijke toename van geluid, ook is voorzien in visuele verstoring. Activiteiten gaan gepaard met bewegingen. Deze leiden tot een visuele verstoring van de omgeving. Daarom is dit effect voor de Voortoets **relevant**.

3. *Toename verlichting*

Tijdens de bouw is mogelijk voorzien in verlichting van het projectgebied. Deze verlichting heeft uitstraling naar de omgeving. Daarom is dit effect voor de Voortoets **relevant**.

4. *Toename van trilling*

De werkzaamheden gaan mogelijk gepaard met heien. Heien leidt tot een toename van trilling in de omgeving. Daarom is dit effect voor de Voortoets **relevant**.

5. *Toename emissie eutrofiërende stoffen*

Het gebruik van materieel tijdens de werkzaamheden leidt tot een tijdelijke toename van de depositie van stikstof. Depositie van stikstof heeft mogelijk effecten op stikstofgevoelige planten en habitattypen, in het bijzonder in een overbelaste situatie. De situatie is overbelast als de achtergronddepositie de kritische depositiewaarde (Van Dobben *et al.*, 2012) overschrijdt.

Toename van stikstofdepositie in Natura 2000-gebieden

Stikstof is een essentiële voedingsstof voor planten. In natuurgebieden wordt de plantengroei normaal gesproken beperkt door stikstof. Hierdoor zijn voor soorten van schrale condities (die zeldzamer zijn dan voedselrijke condities) groeiplaatsen aanwezig in natuurgebieden. Stikstof neemt in deze gebieden echter toe als gevolg van stikstofdepositie, dit leidt tot vermessing. Dit heeft tot gevolg dat snelgroeiende stikstofminnende planten de concurrentiestrijd winnen van de zeldzame (gewenste) plantensoorten van schrale omstandigheden.

De verandering in concurrentie ligt voor verzuring anders. Daar waar bij vermessing sommige soorten sneller van stikstof kunnen profiteren, gaat het bij verzuring om tolerantie voor verzuring. Sommige planten kunnen verzuring beter verdragen dan andere soorten. Onder verzuring wordt ook het verlies aan buffercapaciteit voor zuur gerekend. Dit is de capaciteit van de bodem of baserijk grondwater om de toevoer van verzurende stoffen te neutraliseren.

Zolang de bodem nog voldoende buffercapaciteit bezit, ondervinden planten geen hinder van verzuring (Planbureau voor de Leefomgeving, 2008).

Het veranderen van de vegetaties heeft mogelijk effect op voorkomende soorten, die afhankelijk zijn van de vegetatiesamenstelling. Dergelijke veranderingen leiden tot een kwaliteitsverlies of zelfs het verdwijnen van aanwezige habitattypen.

In het verleden heeft ARCADIS proefberekeningen uitgevoerd naar de uitstoot van stikstof door verkeer tijdens werkzaamheden in het Rammegors (zie website Getijherstel Rammegors). Voor de werkzaamheden op het Rammegors ging het om het afgraven van een groot oppervlak en hiervoor was een aanzienlijke inzet van zware machines vereist. Uit deze berekeningen kwam naar voren dat het verkeer leidt tot een geringe toename in de omgeving tot slechts 1 km afstand en dat daarbij om een emissie gaat van nog geen 0,1 mol N/(ha×jr). De werkzaamheden aan het station zijn aanzienlijk minder dan de werkzaamheden voor het Rammegors, maar er wordt wel gebruikt gemaakt van zware machines. De berekeningen van Rammegors zijn te zien als een worst case voor de bouw van het station. Gezien de juridische problematiek rond de toename van stikstof, is de tijdelijke toename van stikstof voor de Voorloets **relevant**.

4.3 GEBRUIKSFASE (PERMANENTE EFFECTEN)

6. Verandering van draadslachtoffers

Hoogspanningsverbindingen leiden tot slachtoffers onder vogels die tegen de draden aanvliegen. Het aantal draadslachtoffers is afhankelijk van een aantal factoren. Deze zijn aangegeven in onderstaande tabel.

Tabel 1: Factoren en invloed op het aantal draadslachtoffers bij elektriciteitsleidingen (zie voor details Tauw, 2013a).

Factor	Verandering draadslachtoffers
Soort	De kans op aanvliegen is afhankelijk van de soort: lichaamsbouw bepaalt wendbaarheid. Plaatsing van ogen bepaalt in hoeverre draden kunnen worden waargenomen.
Meteorologie	Bij mist, zware bewolking, veel wind en neerslag is het aantal draadslachtoffers hoger dan bij weer met beter zicht.
Bundeling fasedraden	Het effect van de bundeling van fasedraden is niet significant.
Bliksemdraad	Bliksemdraden zijn slechter zichtbaar dan fasedraden. Deze draden zorgen dan ook voor de meeste slachtoffers. Uit onderzoek blijkt dan ook dat markering van bliksemdraden leidt tot significant minder slachtoffers: ongeveer 60% lager bij vogels die overdag en 's nachts vliegen. Voor nachtvliegers is dit slechts 10%.

Factor	Verandering draadslachtoffers
Retourstroomgeleider ¹	Net als bliksemdraad.
Bundeling van verbindingen	Bundeling van verbindingen leidt mogelijk tot een kleiner aantal draadslachtoffers dan twee losse verbindingen samen. Bij bundeling wordt uitgegaan van twee, op minimale afstand van elkaar gelegen, verbindingen die parallel lopen.
Spanningsniveau	De volgende effecten zijn waargenomen: <ul style="list-style-type: none"> ▪ In open landschappen meer slachtoffers bij lager spanningsniveau in vergelijking met een hoger spanningsniveau. ▪ In meer gesloten landschappen meer slachtoffers bij hoger spanningsniveau in vergelijking bij een lager spanningsniveau. ▪ In meer gesloten landschappen zijn minder slachtoffers dan in open landschappen bij hetzelfde spanningsniveau. <p>Er is geen verklaring gegeven voor bovenstaande zaken, maar dit hangt mogelijk ook samen met dat niet voldoende statische onderzoeken voor handen zijn en met het biotoop (zie hieronder).</p>
Biotoop	Aantal slachtoffers is het hoogst in wetland, lager in open grasland en het minst in gesloten landschappen. Dit verschil komt mogelijk door aantal vliegbewegingen: in open landschappen zijn meer vliegbewegingen dan in meer gesloten landschappen. Bovendien komen vogels in open landschappen meer geconcentreerd voor. Het bewegen van een concentratie van vogels leidt tot meer draadslachtoffers dan een incidentele vogel die verspreid de lijn passeert. <p>Er is ook een andere verklaring mogelijk: hoewel verbindingen in gesloten landschappen meer verstopt liggen, dan vogels uit dergelijke landschappen meer gewend zijn om met "hindernissen" als takken en bomen weten om te gaan.</p>
Vliegrichting	Wanneer de algemene vliegrichting de verbinding loodrecht kruist, zijn er meer slachtoffers dan bij meer parallel gelegen verbindingen.

Realisatie van het nieuwe station gaat gepaard met het aanbrengen van nieuwe verbindingen. Het is de vraag wat dit betekent voor het aantal draadslachtoffers. Wanneer voorzien is in slachtoffers van kwalificerende vogelsoorten voor omliggende Natura 2000-gebieden, moet gekeken worden naar de effecten op gebieden. Het is dan de vraag of de populaties van de Natura 2000-gebieden aangetast raken als gevolg van de verandering. Daarom is dit effect voor de Voortoets **relevant**.

4.4 REIKWIJDTE VAN EFFECTEN

Inleiding

De begrenzing van het studiegebied wordt bepaald door de reikwijdte van effecten. In het vorige hoofdstuk is aangegeven met welke effecten in de nadere beoordeling rekening gehouden moet worden. Tabel 2 geeft een overzicht van de voorziene effecten en de kwalificerende natuurwaarden² waar de effecten relevant op zijn.

¹ In ARCADIS, 2012 is de retourstroomgeleider compensatiedraad genoemd.

² Zie § 2.1 voor een uitleg van kwalificerende natuurwaarden.

Tabel 2: Selectie van voorziene effecten en kwalificerende soorten waar deze mogelijk effect op hebben.

Mogelijke effecten	Kwalificerende waarden		
	Habitattypen en planten	Habitatrichtlijnsoorten	Vogelrichtlijnsoorten
Aanlegfase (tijdelijke effecten)			
1. Toename geluid		X	X
2. Toename beweging		X	X
3. Toename verlichting		X	X
4. Toename trilling		X	
5. Toename van stikstofdepositie	X	X	X
Gebruiksfase (permanente effecten)			
6. Verandering aantal draadslachtoffers		X	X

Ligging projectgebied

In de vorige paragraaf zijn de relevante effecten en soortgroepen bepaald. Nu is het van belang om te kijken welke Natura 2000-gebieden in de omgeving liggen. Afbeelding 2 laat zien dat het dichtstbijzijnde gebied het Natura 2000-gebied Oosterschelde is, dat is gelegen op een afstand van ongeveer een kilometer. Andere Natura 2000-gebieden liggen op een afstand van ongeveer 1,5 km (Markiezaat) en 2,5 km (Westerschelde & Saeftinghe).

Reikwijdte van effecten

Inzicht is verkregen in nader te onderzoeken effecten en welk Natura 2000-gebieden in de omgeving liggen. De kwalificerende natuurwaarden voor deze gebieden zijn gegeven in Bijlage 2. Aan de hand van deze informatie wordt de reikwijdte bepaald en welke gebieden en welke kwalificerende natuurwaarden relevant zijn. De reikwijdte verschilt per type effect. In onderstaande tekst is de reikwijdte per effect beschreven

1 & 2. Toename van geluid en beweging

Geluid (1) en beweging (2) hebben een versturende invloed op Habitatrichtlijnsoorten en Vogelrichtlijnsoorten. De effecten van geluid en beweging zijn niet goed te onderscheiden, omdat deze tegelijkertijd plaatsvinden en onlosmakelijk met de uitvoering van werkzaamheden verbonden zijn.

- De invloed op Habitatrichtlijnsoorten is afhankelijk van de betreffende soort en dient per Natura 2000-gebied en per kwalificerende soort onderzocht te worden. In Tabel 3 is weergegeven voor welke soorten een nadere beoordeling aan de orde is, omdat deze soorten te verwachten zijn binnen de reikwijdte van het effect. Uit de tabel blijkt dat voor geen van de Habitatrichtlijnsoorten als gevolg van licht en geluid een nadere beoordeling noodzakelijk is. **Effecten zijn bij voorbaat uitgesloten.**

Tabel 3: Verstoringafstanden voor Habitatrictlijnsoorten kwalificerend voor Natura 2000-gebieden (zie Bijlage 2) in de omgeving van de hoogspanningsverbinding.

Natuurwaarde	Oosterschelde ¹	Markiezaat ⁸	Westerschelde & Saeftinghe ⁹	Verstoringafstand
H1014 Nauwe korflak			X	Soort is niet gevoelig voor verstoring door geluid en beweging. Voor deze soort is geen nadere beoordeling vereist voor dit effect.
H1095 Zeeprik			X	Soorten zijn niet gevoelig voor werkzaamheden boven water. Alleen werkzaamheden onder water hebben een mogelijk effect. Voor deze soort is geen nadere beoordeling vereist voor dit effect.
H1099 Rivierprik			X	
H1103 Fint			X	
H1340 Noordse woelmuis	X			Deze soort is vrijwel niet gevoelig voor verstoring door geluid en beweging, de aanwezigheid van geschikt leefgebied is bepalend voor deze soort (DR, 2012). Voor deze soort is geen nadere beoordeling vereist voor dit effect.
H1365 Gewone zeehond	X		X	1500 meter van leefgebied (Ministerie van LNV, 2009e). Licht en beweging zijn langs de snelweg voorzien op aanzienlijke afstand binnendijks. Hoewel Natura 2000-gebieden binnen de reikwijdte liggen, zijn effecten als gevolg van licht en geluid uitgesloten.
H1903 Groenknolorchis			X	Deze soort is niet gevoelig voor verstoring door geluid en beweging. Voor deze soort is geen nadere beoordeling vereist voor dit effect.

- Het broedsucces van vogels vermindert als gevolg van verstoring en rustende of foeragerende vogels vliegen op. De vraag is welke verstoringafstand voor vogels is aan te houden. Tussen soorten zijn verschillen in de verstoringgevoeligheid. Bovendien is de verstoringgevoeligheid afhankelijk van de aard van verstoring: wandelaars met honden leiden tot aanzienlijk meer verstoring dan langrijdende auto's. Naar aanleiding van onderzoek naar invloed van recreatie op vogels (zie Krijgsveld *et al.*, 2004; 2008), geen vaste verstoringafstand aan te houden. Voor relevante soorten wordt gekeken of verstoring te verwachten is. Voor de verstoring van vogels is geen onderscheid gemaakt in geluid en beweging. Natura 2000-gebieden bevinden zich echter op aanzienlijke afstand en zijn van het nieuwe station gescheiden door land met daarop wegen (o.a. de A58) en dijken: **effecten zijn bij voorbaat uitgesloten.**

3. Toename van verlichting

De invloed van verlichting (3) is afhankelijk van de uitstraling. Station Rilland is echter gelegen ten zuiden van A58 en de Oude Rijksweg. Hoewel niet permanent verlicht, vormt het verkeer op beide wegen een bron van verlichting. Gezien de reeds aanwezige verlichting van de A58 en nabijgelegen kassen en de afstand tot Natura 2000-gebieden, zijn **effecten bij voorbaat uitgesloten.**

4. Toename van trilling

In het bijzonder zeezoogdieren en vissen zijn gevoelig voor trillingen. Uit onderzoek in de Eemshaven is gebleken dat het negatieve effect van heien op een afstand van 2,5 à 3 km afstand zodanig is afgenomen dat het opgaat in het achtergrondgeluid van andere bronnen (scheepvaart, golfslag) (Oranjewoud, 2011). In dit rapport ging het echter om heiwerkzaamheden aan de rand van het water. De werkzaamheden vinden nu meer in het binnenland plaats, waardoor de reikwijdte minder is. Hier is echter geen maat voor de te geven. Vooralsnog wordt uitgegaan van een reikwijdte van 3 km voor soorten die in het water voorkomen. Dit betekent dat **de Natura 2000-gebieden Oosterschelde, Westerschelde & Saeftinghe en Markiezaat binnen de reikwijdte van het effect liggen.** Markiezaat is echter alleen aangewezen in het kader van de Vogelrichtlijn, effecten van trilling zijn niet relevant.

5. *Toename van de stikstofdepositie*

Uitgangspunt is dat tot een kilometer afstand van de werkzaamheden voor de duur van de werkzaamheden een toename van de stikstofdepositie mogelijk is van maximaal 0,1 mol N/(ha×jr). Hoewel dit gemiddeld is naar werkzaamheden waarbij meer materieel gebruikt is, is deze afstand wel bruikbaar voor het bepalen van de reikwijdte. De afstand is te zien als worst case. Dit betekent dat alleen **het Natura 2000-gebied Oosterschelde binnen de reikwijdte van het effect ligt**. Het is de vraag welke stikstofgevoelige natuurwaarden zich bevinden binnen de reikwijdte.

6. *Verandering aantal draadslachtoffers*

Verandering van het aantal draadslachtoffers (5) is afhankelijk van vogelsoorten en de ligging van nabijgelegen Natura 2000-gebieden. De vraag is of kwalificerende vogelsoorten en vliegende Habitatrichtlijnsoorten uit Natura 2000-gebieden de hoogspanningsverbindingen passeren. En dan zijn alleen de delen relevant waar veranderingen plaatsvinden: dus verleggen van het tracé, veranderen van aantal draden en het verwijderen of aanwezigheid van draadmarkeringen. Dit is leidend voor de reikwijdte van het effect. **De betrokken gebieden zijn bepaald in het volgende hoofdstuk waarin beschreven is welke relatie bestaat tussen populaties binnen Natura 2000-gebieden en vogels die de hoogspanningsverbinding kruisen.**

5

Aanwezigheid relevante natuurwaarden

5.1 INLEIDING

In het vorige hoofdstuk is vastgesteld dat alleen een verandering van draadslachtoffers een effect is dat mogelijk relevant is voor omliggende Natura 2000-gebieden. In de inleiding van het vorige hoofdstuk (zie § 4.1) is vastgesteld dat voor het mogelijk optreden van een effect twee vereisten zijn. In dit hoofdstuk wordt gekeken naar de tweede vereiste: bevinden gevoelige soorten zich binnen de reikwijdte van het effect. Is dit niet het geval, dan zijn effecten bij voorbaat uitgesloten.

5.2 AANWEZIGHEID KWALIFICERENDE SOORTEN BINNEN DE REIKWIJDTE

5.2.1 RELEVANT VOOR TRILLING

Oosterschelde

De gewone zeehond komt (buitendijks) voor binnen de wateren van de Oosterschelde. Maar uit onderzoek blijkt dat de soort met name voorkomt aan de westzijde van het Natura 2000-gebied. Belangrijke ligplaatsen zijn niet in de nabijheid gelegen, deze liggen op een afstand van meer dan 15 km van de werkzaamheden (Strucker *et al.*, 2013). De delen van het Natura 2000-gebied die binnen de reikwijdte liggen, hebben geen onvervangbare functie voor deze soort. Effecten zijn bij voorbaat uitgesloten.

Westerschelde & Saeftinghe

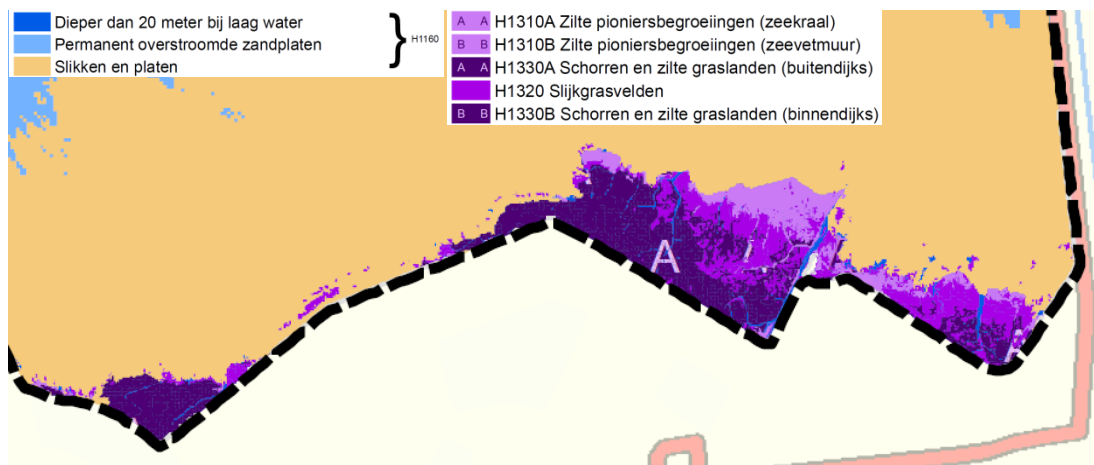
De gewone zeehond komt (buitendijks) voor binnen de wateren van de Westerschelde. Uit onderzoek blijkt dat de minimale afstand tot ligplaatsen 5 km bedraagt (Strucker *et al.*, 2013). De delen van het Natura 2000-gebied die binnen de reikwijdte liggen, hebben geen onvervangbare functie voor deze soort. Effecten zijn bij voorbaat uitgesloten.

5.2.2 RELEVANT VOOR STIKSTOFDEPOSITIE

Relevant voor de stikstofdepositie is de aanwezigheid van stikstofgevoelige natuurwaarden binnen de reikwijdte van de effecten. In Afbeelding 3 zijn de habitattypen die binnen de reikwijdte voorkomen weergegeven. Aanwezige habitattypen zijn Grote baaien [H1160], Zilte pioniersbegroeiingen (zeekraal) [H1310A], Slijkgrasvelden [H1320] en Schorren en zilte graslanden (buitendijks) [H1330A]. De laatste drie habitattypen zijn gevoelig voor de depositie van stikstof (Van Dobben *et al.*, 2012). Indien er sprake is van een toename van de stikstofdepositie in een overbelaste situatie, dan zijn effecten niet bij voorbaat uitgesloten. Er is sprake van een overbelaste situatie als de achtergronddepositie de kritische depositiewaarde overschrijdt. De kritische depositiewaarde is voor voorgenoemde habitattypen respectievelijk 1643, 1643 en 1571 mol N/(ha×jr).

De achtergronddepositie ligt in 2015 rond de 1260-1340 mol N/(ha×jr) in de kilometerhokken die grenzen aan het Natura 2000-gebied maar meer in het binnenland zijn gelegen. Buitendijks is de achtergronddepositie 1000 mol N/(ha×jr) of lager (achtergronddepositiekaart RIVM, 2014).

De achtergronddepositie is niet hoog genoeg om de kritische depositiewaarden te overschrijden. Er is geen sprake van een overbelaste situatie en de mogelijke toename leidt ook niet tot een overschrijding van de kritische depositiewaarden. Effecten zijn bij voorbaat uitgesloten.

Afbeelding 3: Habitattypenkaart Oosterschelde (versie 06-06-2013, zie website Natura 2000 Deltawateren).

5.2.3 RELEVANT VOOR DRAADSLACHTOFFERS

In het kader van de Natuurbeschermingswet 1998 is het van belang of een verandering van het aantal draadslachtoffers is voorzien. In dat geval is het mogelijk dat de populatie vogels binnen het Natura 2000-gebied afneemt. Hiervoor is het belangrijk om vast te stellen dat structureel vliegbewegingen over het projectgebied plaatsvinden. Met structureel wordt bedoeld dat vogels een vaste vliegroute over de locatie van het nieuwe station hebben.

In Tabel 4 is gekeken naar vliegbewegingen over het station. Uit Tabel 4 blijkt dat voor geen enkele kwalificerende vogelsoort een structurele vliegbeweging van vogels die horen bij populaties binnen Natura 2000-gebieden over het station en bijbehorende nieuwe hoogspanningsverbindingen voorzien is. Dit betekent dat ook geen toename van het aantal draadslachtoffers is voorzien. Dit effect is bij voorbaat uitgesloten.

Tabel 4: Overzicht van binding met Natura 2000-gebied, vliegbewegingen en kans op een toename van vliegbewegingen voor verschillende soorten. De informatie is afkomstig uit Tauw, 2010a, Smits *et al.*, 2010 en Gyimesi *et al.*, 2010.

Soort	Hoort bij het Natura 2000-gebied	Aanwezigheid en vliegbeweging	Is er een kans op een toename van draadslachtoffers als gevolg van het station Rilland?
Kolgans Grauwe gans Toendrarietgans	Westerschelde & Saeftinghe	Een klein deel van de grauwe ganzen en kolganzen passeert nabij de Schelde-Rijnverbinding. Ganzen vliegen hierbij van het binnenland naar het noordoosten in de richting van het Markiezaat.	Nee, ganzen passeren wel de hoogspanningsverbinding, maar niet specifiek ter plaatse van het station of kanaal. Bovendien vliegen ganzen over bestaande hoogspanningsverbindingen heen: ter plaatse van het station zijn de verbindingen minder hoog. Effecten zijn uitgesloten.
Meeuwen en sterns ³	Oosterschelde Zoommeer	Meeuwen en stern bevinden zich voornamelijk langs de kust. Vliegbewegingen concentreren zich van de Oosterschelde naar de kust. Vooral rond Yerseke en de zuidkust van Tholen zijn vliegbewegingen waargenomen.	Nee, de vogels bevinden zich op grote afstand en passeren het projectgebied van station Rilland niet. Effecten zijn uitgesloten.
Grauwe gans	Zoommeer	Een beperkt aantal ganzen vliegt van Zuid-Beveland naar het Zoommeer. De vliegbeweging is van het binnenland in noordoostelijke richting.	Nee, ganzen passeren wel de hoogspanningsverbinding, maar niet specifiek ter plaatse van het station of kanaal. Bovendien vliegen ganzen over bestaande hoogspanningsverbindingen heen: ter plaatse van het station zijn de verbindingen minder hoog. Effecten zijn uitgesloten.
Steltlopers ⁴	Oosterschelde Zoommeer Markiezaat	Steltlopers bewegen zich van de slikken naar aangrenzende binnendijkse delen. Vooral dijken en dammen worden gebruikt als hoogwatervluchtplaats. Vogelbewegingen concentreren zich vooral rond de monding van het kanaal door Zuid-Beveland en rond de Oesterdam.	Nee, steltlopers bewegen zich voornamelijk langs de kust. Deze soorten passeren het station Rilland niet structureel. Effecten zijn uitgesloten.
Lepelaar	Markiezaat	De vliegbewegingen van de lepelaars op de Spuitkop (eiland) in de Markiezaat is onderzocht. Het is niet bekend hoe de lepelaars zich over grotere afstand bewegen.	Nee, hoewel niet bekend is wat de exacte vliegbeweging is van deze soort, is de verwachting dat op basis van de gegevens dat indien vogels richting het station vliegen, dat deze uitwijken. Het Markiezaat ligt ten noordoosten van het station en tussen het station en het Natura 2000-gebied zijn hoogspanningsverbindingen, de bruggen van de wegen over het kanaal en verschillende windmolens geïmponeerd (zie Afbeelding 2). De kans is groot dat deze worden ontweken en dat het station niet gepasseerd wordt omdat vogels omvliegen. Structurele vliegbewegingen over het station zijn niet aan de orde. Effecten zijn uitgesloten.

³ Zwartkopmeeuw, kleine mantelmeeuw, zilvermeeuw, kokmeeuw, visdief.

⁴ Scholekster, kluut, bontbekplevier, strandplevier, goudplevier, zilverplevier, kievit, kanoet, drieteenstrandloper, bonte strandloper, grutto, rosse grutto, wulp, zwarte ruiter, tureluur, groenpootruiter en steenloper.

5.3 CONCLUSIE

Bij het voorgenomen initiatief voor de aanpassingen van het huidige station Rilland en bouw van het nieuwe station zijn negatieve effecten op kwalificerende habitats en soorten bij voorbaat uitgesloten. Dit komt omdat effecten binnen Natura 2000-gebieden niet plaatsvinden. Wanneer dit wel het geval is, komen kwalificerende natuurwaarden niet binnen de reikwijdte van het effect voor. Derhalve zijn effecten uit te sluiten.

Het voorgenomen initiatief leidt niet tot aantasting van de natuurlijke kenmerken van omliggende Natura 2000-gebieden. In dit geval is het niet noodzakelijk een vergunning als bedoeld in artikel 16, lid 1 en artikel 19d, lid 1 van de Natuurbeschermingswet 1998 aan te vragen.

6

Bronnen

- ARCADIS, 2012. Afstemming m.b.t. extra draadslachtoffers door compensatiedraad. Kenmerk 076455932:E, d.d. 19 september 2012.
- ARCADIS, *in prep.* Milieueffectrapportage ZW380 Project: Zuid-West 380 kV Traject: Borssele – Tilburg.
- Dienst Regelingen, 2012. Soortenstandaard Noordse woelmuis. Versie december 2012.
- Dobben, H.F. van, Bobbink, R., Bal, D. en Hinsberg, A. van, 2012. Overzicht van kritische depositiewaarden voor stikstof, toegepast op habitattypen en leefgebieden van Natura 2000. Wageningen, Alterra, Alterra-rapport 2397
- Gyimesi, A., Smits, R.R. & Prinsen, H.A.M., 2010. Vliegbewegingen van ganzen, eenden en steltlopers in het zoekgebied van hoogspanningsverbinding ZW380
Radaronderzoek rond het oostelijke deel van de Oosterschelde in winter 2009/2010.
Rapport nr.: 10-084, d.d. 2 september 2010. Bureau Waardenburg, Culemborg.
- Ministerie van Economische Zaken, Landbouw en Innovatie, 2010. Natura 2000-gebied Markiezaat. PDN/2010-127 | 127 Markiezaat. *Gepubliceerd op de website van het ministerie van EZ.*
- Ministerie van Economische Zaken, Landbouw en Innovatie, 2012. Wijzigingsbesluit Natura 2000-gebied Westerschelde & Saeftinghe. Programmadiirectie Natura 2000 | PDN/2012-122 | 122 Westerschelde & Saeftinghe (wijziging). *Gepubliceerd op de website van het ministerie van EZ.*
- Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit, 2009a. Natura 2000-gebied Oosterschelde. PDN/2009-118. *Gepubliceerd op de website van het ministerie van EZ.*
- Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit, 2009b. Natura 2000-gebied Westerschelde & Saeftinghe. Programmadiirectie Natura 2000, PDN/2009-122. *Gepubliceerd op de website van het ministerie van EZ.*
- Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit, 2009c. Natura 2000 gebied 120 – Zoommeer *Concept gebiedendocument. 120_gebiedendocument_Zoommeer_november 2007.*
Gepubliceerd op de website van het ministerie van EZ.
- Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit, 2009d. Leidraad aanwijzing artikel 20 Natuurbeschermingswet 1998 Waddengebied (Juridisch te beschouwen als vaste gedragslijn). *Gepubliceerd op website Leidraad aanwijzing artikel 20 Nbwet Waddengebied.*
- Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit, 2009e. Leidraad aanwijzing artikel 20 Natuurbeschermingswet 1998 Waddengebied (Juridisch te beschouwen als vaste gedragslijn). *Gepubliceerd op website Leidraad aanwijzing artikel 20 Nbwet Waddengebied.*
- Oranjewoud, 2011. Voortoets Radartoren Neetje Jans *Toetsing aan de Natuurbeschermingswet 1998.* Projectnr. 231614. D.d. 31 mei 2011.
- Smits, R.R., Hartman, J.C., Gyimesi, A., Collier, M.P. & Prinsen, H.A.M., 2010. Vliegbewegingen van lepelaars, steltlopers en nachtzwaluwen in het zoekgebied van hoogspanningsverbinding ZW380 .
Radaronderzoek rond het oostelijke deel van de Oosterschelde en de Brabantse Wal in het zomerhalfjaar van 2010.
Rapport nr.: 10-169, d.d. 9 december 2010.

- Strucker, R.C.W., Arts, F.A. & Lilipaly, S., 2013. Watervogels en zeezoogdieren in de Zoute Delta 2011/2012. RWS Centrale Informatievoorziening BM 13.19. Vlissingen, maart 2013.
- Tauw, 2010a. Veldwerk vliegbewegingen vogels in zoekgebied ZW380. In opdracht van TenneT TSO B.V. Kenmerk R0014684432FAA-V01, d.d. 27 juli 2010.
- Tauw, 2010b. Veldwerk vliegbewegingen vogels in zoekgebied ZW380. In opdracht van TenneT TSO B.V. Kenmerk R002-4684432FAA-V01, d.d. 28 december 2010.
- Tauw, 2013a. Kennisdocument draadslachtoffers
Overzicht van theoretische achtergronden en resultaten van literatuur- en veldonderzoek.
In opdracht van TenneT TSO B.V. Kenmerk R001-4691486RVJ-V01. D.d. april 2013.
- Tauw, 2013b. MER hoogspanningsverbinding Zuid-West 380 kV – *achtergronddocument Natuur* concept.
Kenmerk r005-4777827FAA-V01, d.d. jun 2013.
- TenneT, 2012. Notulen Methodiek Ffw draadslachtoffers nieuwe hoogspanningsverbindingen.
Datum bespreking 27 september 2012. D.d. 16 oktober 2012.

Websites

- Getijherstel Rammegors:
http://www.rijkswaterstaat.nl/water/plannen_en_plannen/vaarwegen/oosterschelde/oosterschelde_getijdeherstel_rammegors/
- Kaartenmachine Natura 2000-gebieden:
<http://www.synbiosys.alterra.nl/natura2000/googlemapszoek2.aspx>
- Natura 2000 Deltawateren: http://www.natura2000deltawateren.nl/files/n2000_oosterschelde_eco-1-1_habitattypen_a3_volledig.pdf+&cd=1&hl=nl&ct=clnk&gl=nl.

Bijlage 1 Wettelijk kader

Natuurbeschermingswet 1998

Natura 2000

Onder Natura 2000-gebieden vallen de gebieden die op grond van de Vogelrichtlijn en Habitatrichtlijn zijn aangewezen/aangemeld. De Europese Unie heeft deze twee richtlijnen vastgesteld die moeten zorg dragen voor de bescherming van de belangrijkste Europese natuurwaarden: de Vogelrichtlijn uit 1979 en de Habitatrichtlijn uit 1992. Hoewel het om twee afzonderlijke richtlijnen gaat, worden ze vanwege hun overeenkomsten vaak in één adem genoemd. Men spreekt dan over de 'Vogel- en Habitatrichtlijn'. De Europese Unie heeft alle Vogel- en Habitatrichtlijngebieden ondergebracht in een samenhangend netwerk 'Natura 2000'.

Vogelrichtlijn

De Vogelrichtlijn bestaat uit een lijst van zeldzame of bedreigde vogelsoorten.

De leefgebieden en belangrijke overwinteringsgebieden voor deze soorten worden aangewezen als speciale beschermingszones (Vogelrichtlijngebieden).

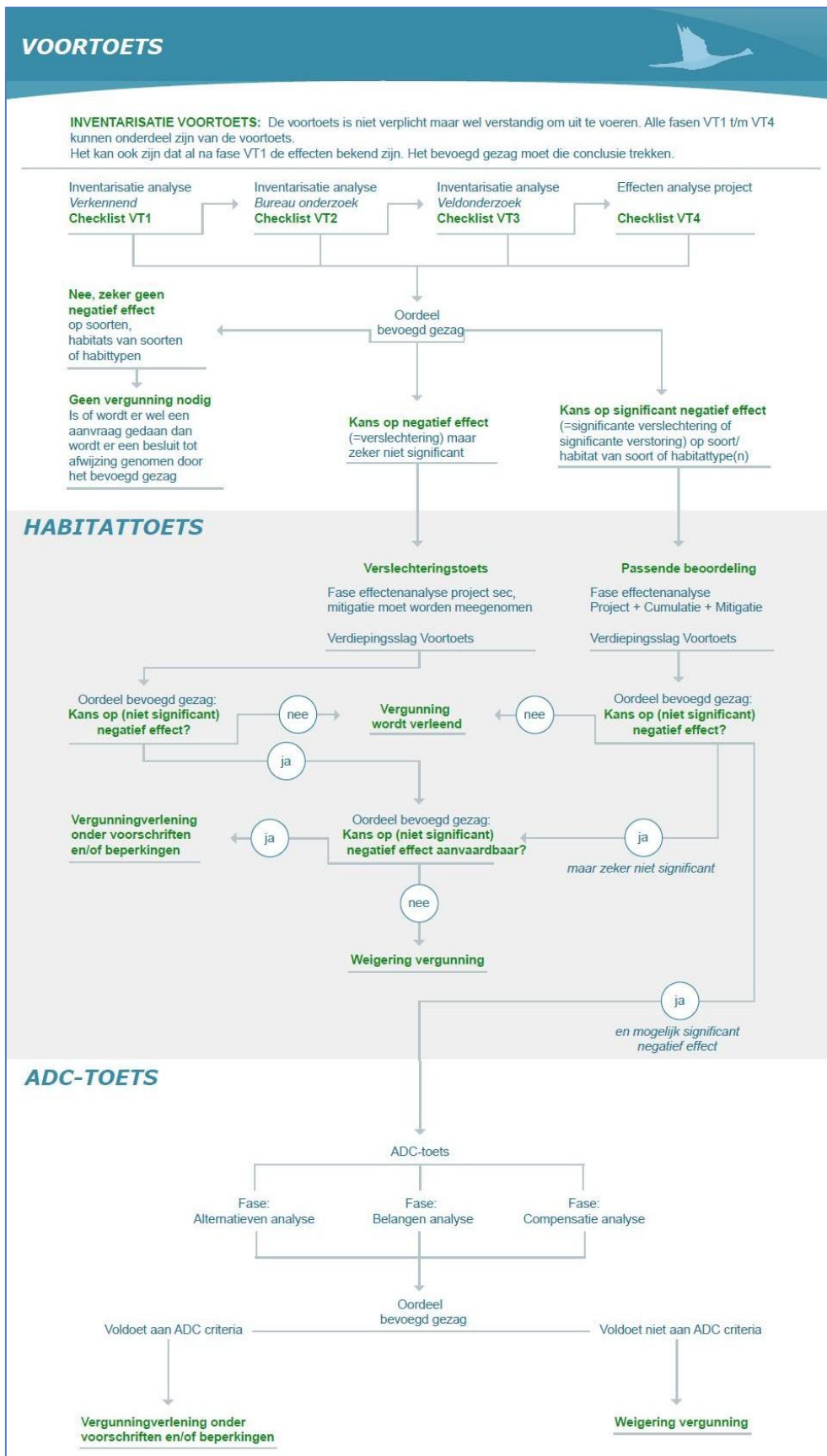
Habitatrichtlijn

De Habitatrichtlijn heeft tot doel bij te dragen aan het waarborgen van de biologische diversiteit door het in stand houden van de natuurlijke habitats en de wilde flora en fauna (uitgezonderd vogels) op het Europese grondgebied van de lidstaten waarop de richtlijn van toepassing is. De richtlijn onderscheidt daarbij te beschermen gebieden en te beschermen soorten.

Instandhoudingsdoelstellingen

Voor Natura 2000-gebieden gelden instandhoudingsdoelstellingen. De essentie van het beschermingsregime voor deze gebieden is dat deze instandhoudingsdoelstellingen niet in gevaar mogen komen. Om dit toetsbaar te maken, kent de Natuurbeschermingswet 1998 voor plannen en andere handelingen die mogelijk gevolgen voor soorten en habitats van de betreffende gebieden hebben (inclusief externe werking), een vergunningplicht. Verlening van een vergunning voor een plan is alleen aan de orde wanneer zeker is dat de instandhoudingsdoelstellingen van het gebied niet in gevaar komen. Hiervan mag alleen worden afgeweken wanneer alternatieve oplossingen voor het plan ontbreken én wanneer sprake is van dwingende redenen van groot openbaar belang.

Bovendien moet voorafgaande aan het toestaan van een afwijking, zeker zijn dat alle schade gecompenseerd wordt (de zogenaamde ADC-toets: Alternatieven, Dwingende redenen van groot openbaar belang en Compenserende maatregelen). Redenen van economische aard kunnen ook gelden als dwingende redenen van groot openbaar belang. Als prioritaire soorten of habitats deel uitmaken van de instandhoudingsdoelstellingen zijn redenen van economische aard alleen geldig na goedkeuring door de Europese Commissie.

Afbeelding 4: Schematische weergave vergunningverlening in het kader van Natura 2000 (website Regiebureau Natura 2000).

Onderzoek vergunningverlening Natura 2000

De Natuurbeschermingswet 1998 kent twee routes voor het verlenen van een vergunning. Als er sprake is of kan zijn van significante verstoring van soorten en/of significante verslechtering van de kwaliteit van habitats, is een Passende Beoordeling vereist. Als wel verslechtering van de kwaliteit van habitats optreedt, maar deze zeker niet significant is, kan worden volstaan met een Verslechteringstoets. Als er geen sprake is van de verslechtering van de kwaliteit van habitats en hoogstens sprake is van niet-significante verstoring van soorten, kan een Natuurbeschermingswetvergunning verleend worden. In dat geval hoeft er ook geen nader onderzoek gedaan te worden.

Passende Beoordeling

Bij de Passende Beoordeling wordt gedetailleerd in kaart gebracht wat de effecten (kunnen) zijn van de activiteit op de natuurwaarden in het Natura 2000-gebied en welke verzachtende (mitigerende) maatregelen de initiatiefnemer van plan is te nemen. Hierbij wordt rekening gehouden met de instandhoudingsdoelstellingen. De significantie van de gevolgen moet worden beoordeeld in het licht van de specifieke milieukenmerken en omstandigheden van het gebied. Omkeerbare en tijdelijke effecten kunnen ook significant negatief zijn.

Indien uit de Passende Beoordeling, waarbij ook rekening moet worden gehouden met cumulatieve effecten, de zekerheid verkregen is dat de activiteit de natuurlijke kenmerken van een gebied niet aantast, kan het Bevoegd Gezag vergunning verlenen. Als wel significante effecten voorzien zijn, wordt alleen een vergunning verleend als alternatieve oplossingen voor het plan ontbreken én wanneer sprake is van dwingende redenen van groot openbaar belang. Bovendien moet voorafgaand aan het toestaan van een afwijking compensatie voor alle schade verzekerd zijn (de zogenaamde ADC-toets). Redenen van economische aard kunnen afhankelijk van de schaal ook gelden ook als dwingende reden van groot openbaar belang. Als prioritaire soorten of habitats deel uitmaken van de instandhoudingsdoelstellingen zijn redenen van economische aard alleen geldig na toetsing door de Europese Commissie.

Een activiteit heeft significant negatieve effecten als zij de instandhoudingsdoelstellingen van het Natura 2000-gebied in gevaar brengt. Hiervoor is geen objectieve grens; per geval wordt bekeken of een effect significant negatief is. Het oordeel moet gebaseerd zijn op de specifieke situatie die van toepassing is. Hierbij moeten ook cumulatieve effecten onderzocht worden (Steunpunt Natura 2000, 2010).

Verslechteringstoets

Bij de Verslechteringstoets dient te worden nagegaan of een plan, handeling of plan een kans met zich meebrengt op onaanvaardbare verslechtering van de natuurlijke habitats of de habitats van soorten. Indien deze verslechtering niet optreedt (dan wel indien deze gelet op de instandhoudingsdoelstellingen aanvaardbaar is) kan een vergunning worden verleend, zo nodig onder voorwaarden of beperkingen. Indien de verslechtering in het licht van de instandhoudingsdoelstellingen onaanvaardbaar is, dient de vergunning te worden geweigerd. Bij de afweging of de verslechtering onaanvaardbaar is, heeft het Bevoegd Gezag een grotere beleidsvrijheid dan wanneer de vergunningaanvraag via de Passende Beoordeling verloopt. Het Bevoegd Gezag kan rekening houden met de aanwezigheid van redenen van openbaar belang, de mogelijkheid om te compenseren en andere relevante overwegingen. Ook hoeft geen rekening te worden gehouden met cumulatieve effecten.

Om een Verslechteringstoets te kunnen uitvoeren, is het allereerst van belang een eenduidige definitie van verslechtering te hebben. In de Handreiking Natuurbeschermingswet (Ministerie van LNV, 2005) wordt dit begrip uitgewerkt. Onder 'verslechtering' wordt de fysieke aantasting van een habitat verstaan.

Hiervan is sprake als in een bepaald gebied van deze habitat, de oppervlakte afneemt of wanneer het met de specifieke structuur en functies die voor de instandhouding van de habitat op lange termijn noodzakelijk zijn, dan wel met de staat van instandhouding met de met deze habitat geassocieerde typische soorten, in dalende lijn gaat in vergelijking tot de instandhoudingsdoelstellingen.

Bijlage 2 Instandhoudingsdoelstellingen Natura 2000-gebieden

Tabel 5: Overzicht van de instandhoudingsdoelstellingen: De instandhoudingsdoelstellingen zijn als volgt weergegeven: > toename of verbetering, = behoud, eerst komt omvang en vervolgens kwaliteit. Dus >= betekent toename van de omvang en behoud van kwaliteit.

Voor Habitatrichtlijnsoorten staan er soms drie symbolen: wanneer een getal is gegeven in het (concept)aanwijzingsbesluit dan is dit gegeven. Anders: > toename of verbetering, = behoud, eerst komt omvang, vervolgens kwaliteit en als laatste populatie. Dus >=> betekent toename van omvang en behoud van kwaliteit leefgebied voor groei van de populatie.

Voor Vogelrichtlijnsoorten: Voor broedvogels is het aantal broedparen weergegeven. Voor niet-broedvogels het seizoensgemiddelde tenzij anders aangegeven. > toename of verbetering, = behoud, eerst komt omvang en vervolgens kwaliteit leefgebied. Dus >= betekent toename van de omvang en behoud van kwaliteit leefgebied.

In de tabel is verder aangegeven welke status de aanwijzing heeft: ¹: besluit (Ministerie van LNV, 2009a), ²: concept-gebiedendocument (Ministerie van LNV, 2009c); ³: besluit (Ministerie van EL&I, 2010); ⁴: besluit (Ministerie van LNV, 2009b; Ministerie van EL&I, 2012).

De volgende symbolen betekenen:

^D: instandhoudingsdoelstelling is niet alleen voor dit gebied gesteld, maar geldt voor het gehele Deltagebied. Het Deltagebied bestaat uit Haringvliet, Krammer-Volkerak, Grevelingen, Oosterschelde, Westerschelde & Saeftinghe en Markiezaat.

^{max}: instandhoudingsdoelstelling betreft een seizoensmaximum.

Natuurwaarde	Oosterschelde ¹	Zoommeer ²	Markiezaat ³	Westerschelde & Saeftinghe ⁴
Habitattypen				
H1110B Permanent overstroomde zandbanken (Noordzeekustzone)				==
H1130 Estuaria				>>
H1160 Grote Baaien	=>			
H1310A Zilte pionierbegroeiingen (zeekraal)	>=			>=
H1310B Zilte pionierbegroeiingen (zeevetmuur)				==
H1320 Slijkgrasvelden	==			==
H1330A Schorren en zilte graslanden (buitendijks)	==			>>
H1330B Schorren en zilte graslanden (binnendijks)	>=			==
H2110 Embryonale duinen				==
H2120 Witte duinen				==
H2160 Duindoornstruwelen				==
H2190B Vochtige duinvalleien (kalkrijk)				==
H7140B Overgangs- en trilvenen (veenmosrietlanden)	>=			
Habitatrichtlijnsoorten				
H1014 Nauwe korfslak				===
H1095 Zeeprik				==>
H1099 Rivierprik				==>
H1103 Fint				==>
H1340 Noordse woelmuis	>>>			
H1365 Gewone zeehond	200 ^D			200 ^D
H1903 Groenknolorchis				===

Natuurwaarde	Oosterschelde ¹	Zoommeer ²	Markiezaat ³	Westerschelde & Saeftinghe ⁴
Vogelrichtlijnsorten: Broedvogels				
A004 Dodaars			30	
A034 Lepelaar			20	
A081 Bruine kiekendief	19			20
A132 Kluut	2000 ^D	2000 ^D	2000 ^D	2000 ^D
A137 Bontbekplevier	100 ^D		105 ^D	100 ^D
A138 Strandplevier	220 ^D	220 ^D	220 ^D	220 ^D
A176 Zwartkopmeeuw		400 ^D		400 ^D
A191 Grote stern	4000 ^{D5}			6200 ^D
A193 Visdief	6500 ^D	6500 ^D		6500 ^D
A194 Noordse stern	20			
A195 Dwergstern	300 ^D			300 ^D
A272 Blauwborst				450
Vogelrichtlijnsorten: niet-broedvogels				
A004 Dodaars	80			
A005 Fuut	370	170	200	100
A007 Kuifduiker	8			
A008 Geoorde fuut			50	
A017 Aalscholver	360		680 ^{max}	
A026 Kleine zilverreiger	20			40
A034 Lepelaar	30		50	30
A037 Kleine zwaan	==		30	
A041 Kolgans				380
A043 Grauwe gans	2300	470	510	16600
A045 Brandgans	3100		130	
A046 Rotgans	6300	220		
A048 Bergeend	2900	200	250	4500
A050 Smient	12000	800	1600	16600
A051 Krakeend	130	180	280	40
A052 Wintertaling	1000	370	700	1100
A053 Wilde eend	5500			11700
A054 Pijlstaart	730	90	480	1400
A056 Slobeend	940	90	150	70
A061 Kuifeend		850		
A067 Brilduiker	680			
A069 Middelste zaagbek	350			30
A075 Zeearend				2 ^{max}
A103 Slechtvalk	10 ^{max}			8 ^{max}
A125 Meerkoet	1100	710	920	
A130 Scholekster	24000			7500
A132 Kluut	510	==	140	540
A137 Bontbekplevier	280		360 ^{max}	430
A138 Strandplevier	50			80
A140 Goudplevier	2000			1600
A141 Zilverplevier	4400		1300 ^{max}	1500
A142 Kievit	4500			4100
A143 Kanoet	7700		1600 ^{max}	600
A144 Drieteenstrandloper	260			1000
A149 Bonte strandloper	14100		6400 ^{max}	15100
A157 Rosse grutto	4200			1200
A160 Wulp	6400			2500
A161 Zwarte ruiter	310		210 ^{max}	270
A162 Tureluur	1600			1100
A164 Groenpootruiter	150			90
A169 Steenloper	580			230

⁵ Dit doel moet voor de Oosterschelde waarschijnlijk nog omhoog worden bijgesteld, zoals dit ook voor Westerschelde & Saeftinghe is gebeurd (zie Ministerie van EL&I, 2012).

Colofon

VOORTOETS NATUURBESCHERMINGSWET 1998 NIEUWBOUW 380 KV-STATION RILLAND

OPDRACHTGEVER:

TenneT TSO B.V.

STATUS:

Definitief

AUTEUR:

A.M.A.J. Beerens MSc

GECONTROLEERD DOOR:

G. Kos MSc

VRIJGEGEVEN DOOR:

ir. H.C.J.M. Horbach

31 oktober 2014

077595572:E

ARCADIS NEDERLAND BV
Mercatorplein 1
Postbus 1018
5200 BA 's-Hertogenbosch
Tel 073 6809 211
Fax 073 6144 606
www.arcadis.nl
Handelsregister 09036504

©ARCADIS. Alle rechten voorbehouden. Behoudens uitzonderingen door de wet gesteld, mag zonder schriftelijke toestemming van de rechthebbenden niets uit dit document worden verveelvoudigd en/of openbaar worden gemaakt door middel van druk, fotokopie, digitale reproductie of anderszins.